

Digitalni trag

AZOO Državni stručni skup - 31.8.2023.

CARNET CERT.hr

Sadržaj

- Digitalni trag
- Što internet zna o meni?
- Što napadači mogu s našim podacima?
- Kako djeca koriste internet?
- Netiketa
- Wayback Machine
- Pravo na zaborav
- Kako se dodatno zaštititi?
- Have I been Pwnd?

Digitalni trag

Digitalni trag, otisak ili sjenu čini jedinstven skup digitalnih aktivnosti, akcija, doprinosa te komunikacije putem interneta i digitalnih uređaja kojoj se može ući u trag.

- Pasivni digitalni tragovi
- Aktivni digitalni tragovi

- Pozitivni digitalni tragovi
- Negativni digitalni tragovi
 - Netiketa, digitalni bonton, prihvatljivo ponašanje na internetu

Digitalni trag trebamo tretirati kao NEIZBRISIV!

Što internet zna o meni?

- Sve ono što smo objavili, što su drugi objavili o nama te sve ono što smo dopustili da se o nama prikuplja.
- Na internetu se nalaze i naši osobni podaci.
- Što je sve osobni podatak?

MATIČNI PODATCI

- Ime
- Prezime
- Srednje ime
- Inicijali (svi)
- OIB
- JMBG
- Adresa (osobna)
- Datum rođenja
- Ime majke/oca
- Djevojačko ime majke
- Zapisi o školovanju
- Zapisi o kažnjavanju
- Interni broj/oznaka zaposlenika
- Zapisi o internoj evaluaciji
- Elektroničke adrese
- Telefonski brojevi
- Faks brojevi
- Identifikatori na socijalnim mrežama
- Podaci o djeci

OSOBNI DOKUMENTI

- Preslika osobnih dokumenata (iskaznica, putovnica, vozačka dozvola itd.)
- Broj osobne iskaznice
- Broj putovnice
- Broj vozačke dozvole

FINANCIJSKI PODATCI

- Plaća
- Urednost plaćanja računa
- Iznos računa
- Dugovanje
- Broj bankovnog računa (IBAN)
- Trajni nalog/Izravno terećenje/SEPA izravni terećenje
- Račun (engl. *billing account*)
- Porezni broj
- Broj kreditnih/debitnih kartica

POSEBNE KATEGORIJE OSOBNIH PODATAKA

- Rasno ili etničko podrijetlo
- Političko mišljenje
- Vjersko ili filozofsko uvjerenje
- Članstvo u sindikatu
- Genetski i biometrijski podaci
- Podaci o zdravlju
- Podaci o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji

PROMETNI PODATCI

- Telefonski pozivi (ispis telekomunikacijskog prometa)
- Sadržaj telefonskih poziva
- Sadržaj poruka elektroničke pošte
- Sadržaj tekstualnih poruka

AUDIO VIDEO SNIMKE

- Snimke telefonskih razgovora
- Snimke nadzornih kamera
- Fotografija osobe (samo lice)

PODATCI O KORIŠTENJU KOJI NISU PROMETNI

- Podaci o navikama
- Podaci o kretanju
- Različiti logovi o korištenju aplikacija/usluga

PODATCI O USLUGAMA I PROIZVODIMA

- Usluge/proizvode koje fizička osoba koristi
- Tarife koje fizička osoba koristi
- Serijski broj uređaja (računalo, telefon...)
- IMEI
- IMSI
- Broj registarskih oznaka vozila, broj šasije...
- IP adresa
- Korisnička imena i lozinke
- PIN/PUK brojevi
- Broj OMM (obračunsko mjerno mjesto) za struju/plin

Što napadači mogu s našim osobnim podacima?

- Socijalni inženjering
- Krađa identiteta
- Prilagođeni *phishing* napad
- Ransomware napad
- Prodaja na crnom tržištu
- Financijska prijevara
- Ucjena
- Nedozvoljeni pristup sustavima, uslugama, podacima
- Krađa osobnih podataka trećih osoba

Primjeri zlouporabe digitalnih tragova

- https://www.youtube.com/watch?v=F4WZ_k0vUDM
- <https://www.youtube.com/watch?v=F7pYHN9iC9I>

Kako djeca koriste Internet?

- Nacionalno istraživanje o sigurnosti djece na internetu
 - Uzorak 1.017 djece u dobi 9-17 godina
- KLJUČNI REZULTATI
 - Većina djece ima mogućnost pristupanja internetu kada god to želi ili treba.
 - Djeca internetu najčešće pristupaju putem mobitela/pametnih telefona.
 - Djeca više vremena provode družeći se i zabavljajući se s prijateljima licem u lice, nego u online aktivnostima.
 - Količina vremena koju djeca svakoga dana provode uz internet raste s dobi djeteta.
 - Djeca na internetu najčešće slušaju glazbu.
 - Djeca koja imaju i roditelje među svojim prijateljima na Facebooku, češće posjećuju društvene mreže, dopisuju se putem aplikacija te razgovaraju s drugim osobama.

Kako djeca koriste Internet?

- Svako peto dijete tvrdi kako roditelji „nikad” ili „gotovo nikad” ne razgovaraju s njima o tome što rade na internetu!
- Roditelji češće razgovaraju s mlađom djecom
- 2/3 roditelja smatra kako su njihova djeca vještija u korištenju suvremenih tehnologija
- **Roditelji najčešće provjeravaju:**
 - Stranice kojima djeca pristupaju
 - Komunikaciju
 - Profile na društvenim mrežama

Kako djeca koriste Internet?

- Djeca koja su imala neugodno iskustvo na internetu su sklonija ignoriranju savjeta koje im roditelji daju
- Svako treće dijete je komuniciralo s nekim koga nije osobno upoznalo
- Dječaci su skloniji komunikaciji
- Polovica spada u skupinu od 15 do 17 godina
- Samo 13% roditelja je bilo svjesno činjenice kako njihova djeca komuniciraju na ovaj način
- 14% djece se osobno susrelo s osobom koju su susreli online
- 30% djece se susrelo s neprimjerenim sadržajem

Netiketa

- Netiquette – Network Etiquette
 - Pojam nastao 1995. godine kada su donesene i prve smjernice za korištenje pravila ponašanja na internetu
- Smjernice obuhvaćaju
 - Komunikaciju jedan na jedan
 - Komunikaciju jedan prema grupi

Osnovna načela prihvatljive online komunikacije

- LJUBAZNOST - Budite ljubazni prema drugima i prema sebi
- VOĐENJE BRIGE O VREMENU – organizacija sastanaka, nastave, školovanja i drugih rasporeda
- VELIKA TISKANA SLOVA – pokazuju ljutnju i vikanje u pisanoj komunikaciji
- NE ODGOVARAJTE na poruke u ljutnji
- EMOTIKONI – oprezno s njima
- BIRAJTE informacije koje dijelite s drugima (osobne podatke, fotografije)
- INFORMACIJE O DRUGIMA ne dijelite s trećim osobama bez dopuštenja
- Nemojte se LAŽNO PREDSTAVLJATI
- Nemojte prosljeđivati oglase, lančana pisma ili neprimjereni sadržaj
- Izbjegavajte tuđe svađe i ne potičite ih
- Privatne razgovore zadržite u privatnim porukama
- Poštujte autorska prava
- Obavijestite bližnje o sigurnosnim postavkama na njihovim društvenim mrežama

Zaštita na društvenim mrežama

- Postavite profil kao privatni, a ne kao javni
- Ograničite koliko stare objave vaši kontakti mogu vidjeti
- U svoju mrežu prihvaćajte samo osobe koje poznajete
- Uključite provjeru i zahtjev za odobrenje objava u kojima ste označeni
- Ne objavljujte tuđe podatke bez odobrenja
- Ne komunicirajte s nepoznatim osobama
- Ne objavljujte osobne podatke
- Ne otvarajte sumnjive poveznice, čak ni kad vam ih pošalju vaši kontakti (možda je njihov račun kompromitiran)

Wayback Machine

- Sve što objavimo na internetu trebamo tretirati kao da će vječno biti tamo.
- Digitalni trag je praktički neizbrisiv.
- Wayback Machine je primjer sustava koji periodično stvara zapise internetskih stranica i omogućuje provjeru kako su one izgledale u trenutku kad je zapis kreiran.
- Npr. ako portal promijeni tekst neke vijesti, wayback machine (ako je spremio prijašnji zapis) omogućuje usporedbu starog i novog teksta.

Pravo na zaborav

- Pravo da zatraži uklanjanje osobnih informacija iz rezultata tražilica.
- Informacije koje su uklanjaju moraju biti:
 - netočne, neprikladne, irelevantne ili pretjerane
- Za uklanjanje podataka s određene stranice potrebno se obratiti vlasniku stranice
- Omogućuje se bolja kontrola nad osobnim podacima
- Uklanjanje netočnih ili zastarjelih informacija
- Pokušava ostvariti ravnotežu između prava na privatnost i pravo javnosti na pristup informacijama

Obrazac: <https://reportcontent.google.com/forms/rtbf>

Kako se dodatno zaštititi?

- Pridržavanjem pravila kibernetičke higijene
 - Koristiti dobre i jedinstvene lozinke
 - Koristiti upravitelj za lozinke
 - Uključiti 2FA
 - Podatke preuzimati samo iz službenih izvora
 - Redovito ažurirati svoje sustave
 - Naučiti prepoznavati kibernetičke prijetnje
 - Ne koristiti nezaštićene i neprovjerene WiFi
 - Poslovno računalo je samo za poslovne stvari
 - Zaključavajte računalo kad niste u njegovoj blizini

Have I been Pwnd?

- Servis za provjeru kompromitacije adrese elektroničke pošte
- Pomoću njega možemo provjeriti nalazi li se naša adresa elektroničke pošte u nekoj od kompromitiranih baza podataka
- U slučaju kompromitacije savjetujemo promjenu lozinke na svim servisima gdje tu lozinku koristite.
- www.haveibeenpwnd.com

Hvala Vam na pažnji!

